

Koper, december 2013

**Kljunati oljkov rilčkar (*Rhodocytus cribripennis*):
podobne poškodbe na plodovih oljk opazili tudi v Slovenski Istri**

V sosednji Hrvaški v zadnjih letih narašča škoda zaradi kljunatega oljkovega rilčkarja (hrv.: maslinov svrdlaš). Po njihovih podatkih je na posameznih lokacijah že do sredine julija uničil celoten pridelek oljk. V letošnjem letu se je škodljivec razširil iz južne in srednje Istre tudi v severno. Pri nas smo poškodbe, ki bi jih lahko pripisali rilčkarju, opazili pri rednem pregledu plodov oljk glede poškodovanosti zaradi oljčne muhe v zaledju Slovenske Istre (Zabavlje, Popetre, Truške in Smokvica). Prisotnosti hrošča v oljčnikih v Sloveniji pa do sedaj še nismo opazili. Doslej smo vse poškodbe opazili na debelejših plodovih, ki kljub poškodovanosti navadno ne odpadejo.

Opis škodljivca in poškodbe:

Kljunati oljkov rilčkar je majhen hrošček rdeče barve in velikosti približno 5 mm. V oljčnikih se lahko pojavi že meseca aprila in je prisoten do konca avgusta. Na začetku se hrani z listnimi brsti, listi in cvetovi, kasneje pa z vbodi v drobne plodove, velikosti približno 5 mm ali večje. Plodiči se zato sušijo od vrha proti peclju in odpadajo, kar je mogoče zamenjati s fiziološkim odpadanjem plodov zaradi slabe oploditve ali suše.

**Odrasli kljunati oljkov rilčkar in njegova ličinka
(foto. B. Hlevnjak Pastrovicchio)**

Kritično obdobje za spremljanje intenzivnosti napada je od začetka junija do konca julija, ko je škoda zaradi sušenja in odpadanja oljkovih plodov največja. Pozneje, konec julija in v avgustu, ko je plodova koščica že oblikovana, a še ni otrdela, nadaljuje z vrtnjem luknjic v plodove, v katere odloži po eno jajčece. Ličinka oljkovega rilčkarja se zavrta v še neotrdelo koščico in požre njeno vsebino. Poškodovani plodovi se posušijo in odpadejo. Odrasla ličinka zapusti plod, se spusti na tla in se zarije v zemljo, kjer se zabubi. Odrasli hroščki se izležejo proti koncu poletja, a ostanejo v bubini kamrici v mirovanju do naslednje pomladi. Nekateri osebki v mirovanju preživijo v tleh še celo naslednjo sezono in izletijo šele naslednjo pomlad..

Kasnejši napadi (konec avgusta in del septembra) ne povzročajo odpadanja plodov oljke, vendar ti vsebujejo tudi do tretjino manj olja kot zdravi plodovi.

Možnost zamenjave poškodb:

Pri površnem opazovanju lahko vbode zlahka zamenjamo z vbodom oljčne muhe. Razliko lahko opazimo s pomočjo povečevalnega stekla. Vbodne luknjice oljkovega rilčkarja so okrogle in široke, medtem ko so luknjice, ki jih napravi oljčna muha, ozke in klinaste.

Sušenje plodičev zgodnjega napada
(foto. B. Hlevnjak Pastrovicchio)

Vbodi kasnejšega napada
(foto. B. Hlevnjak Pastrovicchio)

Način opazovanja in varstva pred škodljivcem:

Pri oljkovem kljunatem rilčkarju še ni primernih vab, s katerimi bi na enostaven način potrdili njegovo navzočnost v oljčniku. Njegovo prisotnost zato preverimo **z otresanjem vej** v juniju in juliju, ko je prisotnost škodljivca, kakor tudi škoda, ki jo povzroča, v oljčnikih največja. Veje otresamo v lovilce ali na ponjave zgodaj zjutraj, ko so hroščki zaradi nižjih temperatur še otrpli in manj gibljivi.

V Sloveniji kljunati oljkov rilčkar do sedaj še ni povzročal omembe vredne škode, zato tudi posebni ukrepi niso bili potrebni. V Sloveniji za zdaj tudi ni registriran noben pripravek za za njegovo zatiranje. Po podatkih iz sosednje Hrvaške je najbolj kritično obdobje za škodo od časa zametkov plodov do fenološke faze otrditve oljčne koščice. V tem obdobju so poskusno izvajali škropljenja proti škodljivcu z različnimi insekticidi. A tudi na Hrvaškem proti temu škodljivcu uradno ni registriran noben pripravek.

Zaradi hitrosti širjenja kljunatega oljkovega rilčkarja in sumljivih poškodb, ki smo jih v bližini hrvaške meje že opazili tudi pri nas, bomo v prihodnjem letu temu škodljivcu posvetiti več pozornosti ter sistematično pregledovali oljčnike na njegovo prisotnost.

Pripravil:

Matjaž JANČAR
Specialist za varstvo rastlin

Vir:

Bijeliš, M. 2012: Kljunati oljkov rilčkar (*Rhodocytus cribripenis*). V ured. Mrzlić, D.: Trajnostni razvoj oljkarstva z zmanjšano porabo fitofarmaceutskih sredstev in hranil. Projekt ZOOB, Založba Grafika Soča, 23-24.